HR-LAB · การสิ้นสุดการจ้าง

ค่าชดเชยพิเศษ

ค่าชดเชยพิเศษเกิดในสองกรณี: ย้ายสถานประกอบกิจการ และลดคนเพราะนำเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีมาใช้ แต่ละกรณีต้องแจ้งเมื่อไร และคิดเงินอย่างไร

ชื่อ _____ หน่วยงาน _____ วันที่ _____

คำถามหลัก

บริษัทนำระบบอัตโนมัติมาใช้จนต้องลดคน ต้องแจ้งล่วงหน้าเท่าไร และต้องจ่ายอะไรเพิ่มจากค่าชดเชยปกติ

คำตอบสั้น

ถ้าเลิกจ้างเพราะปรับปรุงหน่วยงาน กระบวนการผลิต การจำหน่าย หรือบริการ อันเนื่องจากนำเครื่องจักรมาใช้หรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีจนต้องลดคน ต้องแจ้งวันเลิกจ้าง เหตุผล และรายชื่อต่อพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้างล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 60 วัน ถ้าไม่แจ้งหรือแจ้งน้อยกว่านั้น จ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวเท่ากับค่าจ้าง 60 วัน ลูกจ้างที่ทำงานเกิน 6 ปี ได้ค่าชดเชยพิเศษเพิ่มไม่น้อยกว่า 15 วันต่อปีที่ทำงานเกิน 6 ปี รวมไม่เกิน 360 วัน ส่วนกรณีย้ายสถานประกอบกิจการใช้มาตรา 120

60	60	15	360
วันล่วงหน้า	**วันค่าจ้าง**	**วัน/ปีที่เกิน 6**	**วันสูงสุด**
แจ้งพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้าง	แทนการบอกกล่าวเมื่อแจ้งไม่ครบ	ค่าชดเชยพิเศษเพิ่มตามอายุงาน	เพดานค่าชดเชยพิเศษตามมาตรา 122
ม.121	ม.121	ม.122	ม.122

01 ขอบเขตของเรื่องนี้

ย้ายสถานประกอบกิจการ (ม.120) · ลดคนเพราะเครื่องจักรหรือเทคโนโลยี (ม.121) · แจ้งล่วงหน้า 60 วัน · ค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าว · เพิ่ม 15 วันต่อปีที่เกิน 6 ปี (ม.122) · แยกจากค่าชดเชยปกติ

ฐานกฎหมาย: พ.ร.บ.คุ้มครองแรงงาน มาตรา 120–122 (ใช้ฉบับแก้ไขปัจจุบัน)

สิ่งที่อยากรู้หรือคำถามจากหน้างาน

01 หลักตัดสินที่ต้องใช้

1. เลิกจ้างเพราะปรับปรุงหน่วยงาน กระบวนการผลิต การจำหน่าย หรือบริการ จากการนำหรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีจนต้องลดคน เข้ามาตรา 121
2. แจ้งวันเลิกจ้าง เหตุผล และรายชื่อต่อพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้างล่วงหน้าไม่น้อยกว่า 60 วัน
3. ไม่แจ้งหรือแจ้งน้อยกว่า 60 วัน จ่ายค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวเท่ากับค่าจ้าง 60 วัน นอกจากค่าชดเชยตามมาตรา 118
4. ทำงานติดต่อกันเกิน 6 ปี ได้เพิ่มไม่น้อยกว่า 15 วันต่อปีที่เกิน 6 ปี เศษเกิน 180 วันนับเป็น 1 ปี รวมไม่เกิน 360 วัน (ม.122)
5. ลดคนเพราะยอดขายตกโดยไม่เกี่ยวกับเครื่องจักรหรือเทคโนโลยี ไม่เข้ามาตรา 121 ใช้ค่าชดเชยปกติ

02 ค่าชดเชยพิเศษเพิ่มตามมาตรา 122 (นับเฉพาะปีที่เกิน 6 ปี)

อายุงาน	วันเพิ่ม
6 ปี 150 วัน	**0**
6 ปี 200 วัน	**15**
10 ปี	**60**
20 ปี	**210**
30 ปีขึ้นไป	**360 (เพดาน)**

วันเพิ่มนี้จ่ายนอกเหนือจากค่าชดเชยตามมาตรา 118 และค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าว (ถ้ามี)

03 ตัดสินใจทีละขั้น — ไล่จากบนลงล่าง หยุดเมื่อเจอผลลัพธ์

#	คำถาม	ใช่	ไม่ใช่
1	**เป็นการย้ายสถานประกอบกิจการหรือไม่**	ใช้มาตรา 120: ประกาศ 30 วัน และค่าชดเชยพิเศษสำหรับผู้ไม่ย้าย	→ ข้อถัดไป
2	**การลดคนเกิดจากการนำหรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีหรือไม่**	→ ข้อถัดไป	ไม่เข้ามาตรา 121 จ่ายค่าชดเชยตามมาตรา 118 และบอกกล่าวตามมาตรา 17
3	**แจ้งพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้างล่วงหน้าครบ 60 วันหรือไม่**	จ่ายค่าชดเชยตามมาตรา 118 + เพิ่ม 15 วันต่อปีที่เกิน 6 ปี	จ่ายเพิ่มค่าจ้าง 60 วันแทนการบอกกล่าว + มาตรา 118 + มาตรา 122

ใช้กับกรณีของเรา: ข้อเท็จจริงที่ต้องตรวจเพิ่ม

01 ตัวอย่างกับกรณีจริง

กรณี 1: ระบบอัตโนมัติแทนสายการผลิต แจ้งครบ 60 วัน

พนักงานอายุงาน 10 ปี ค่าจ้างวันละ 600 บาท ถูกเลิกจ้างเพราะติดตั้งระบบอัตโนมัติ บริษัทแจ้งพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้างล่วงหน้า 75 วัน

ค่าชดเชยมาตรา 118 (10 ปี) = 300 × 600	**180,000**
ปีที่เกิน 6 ปี = 4 → 4 × 15 วัน	**60 วัน**
ค่าชดเชยพิเศษ = 60 × 600	**36,000**
รวม	**216,000**

ผล: จ่ายรวม 216,000 บาท ไม่มีค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าวเพราะแจ้งครบ 60 วัน

กรณี 2: แจ้งเพียง 20 วัน

กรณีเดียวกัน แต่บริษัทแจ้งล่วงหน้าเพียง 20 วัน

ค่าชดเชยมาตรา 118 + 122	**216,000**
ค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าว = 60 × 600	**36,000**
รวม	**252,000**

ผล: จ่ายรวม 252,000 บาท เพราะแจ้งล่วงหน้าไม่ครบ 60 วัน

02 ลำดับเวลาและกำหนดที่ต้องไม่พลาด

ก่อนประกาศ	อย่างน้อย 60 วันก่อนเลิกจ้าง	คำนวณ	วันเลิกจ้าง
ตรวจว่าการลดคนเกิดจากเครื่องจักรหรือเทคโนโลยีจริง	แจ้งวัน เหตุผล และรายชื่อต่อพนักงาน ตรวจแรงงานและลูกจ้าง	แยกมาตรา 118, ค่าชดเชยพิเศษแทนการบอกกล่าว และมาตรา 122	จ่ายเงินทุกรายการพร้อมเอกสาร

ลองคำนวณกรณีของคุณ

01 ความเข้าใจผิดที่พบบ่อย

เข้าใจผิด	ที่ถูกต้อง
ลดคนทุกกรณีเป็นมาตรา 121	ต้องเกิดจากการนำหรือเปลี่ยนเครื่องจักรหรือเทคโนโลยี
15 วันคูณอายุงานทั้งหมด	นับเฉพาะปีที่ทำงานเกิน 6 ปี
ค่าชดเชยพิเศษแทนค่าชดเชยปกติ	จ่ายเพิ่มจากค่าชดเชยตามมาตรา 118

02 รายการตรวจสองฝ่าย

บริษัทและฝ่าย HR

- ☐ ทำ legal timeline ก่อนประกาศลดคน
- ☐ แจ้งพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้างพร้อมกัน
- ☐ คำนวณสามรายการแยกกันต่อคน
- ☐ เก็บหลักฐานเหตุผลทางเทคโนโลยี

ลูกจ้าง

- ☐ ขอหนังสือแจ้งที่ระบุเหตุผลและวันเลิกจ้าง
- ☐ นับอายุงานที่เกิน 6 ปีของตัวเอง
- ☐ ตรวจเงินแยกสามรายการ

เอกสารและหลักฐานที่ต้องมี

- ☐ หนังสือแจ้งพนักงานตรวจแรงงานและลูกจ้าง
- ☐ รายชื่อผู้ถูกเลิกจ้างพร้อมอายุงาน
- ☐ เอกสารโครงการเครื่องจักรหรือเทคโนโลยี
- ☐ worksheet ค่าชดเชยรายคน

03 ทดสอบความเข้าใจ

1. เลิกจ้างเพราะนำเครื่องจักรมาใช้ ต้องแจ้งล่วงหน้าอย่างน้อย

(ก) 30 วัน (ข) 60 วัน (ค) 90 วัน

2. อายุงาน 10 ปี ได้ค่าชดเชยพิเศษเพิ่มตามมาตรา 122 กี่วัน

(ก) 60 วัน (ข) 150 วัน (ค) 360 วัน

3. ลดคนเพราะยอดขายตก ไม่ได้เกี่ยวกับเทคโนโลยี ใช้หลักใด

(ก) มาตรา 121 (ข) มาตรา 118 และ 17 (ค) มาตรา 120

เฉลย: 1(ข) มาตรา 121 กำหนดไม่น้อยกว่า 60 วัน · 2(ก) นับปีที่เกิน 6 ปี = 4 ปี × 15 วัน = 60 วัน · 3(ข) ไม่ใช่เหตุจากเครื่องจักรหรือเทคโนโลยี จึงใช้ค่าชดเชยปกติและการบอกกล่าวทั่วไป

บันทึก

ตรวจทานเนื้อหา 9 ตุลาคม 2569 · ใช้ประกอบการตัดสินใจร่วมกับตัวบทที่มีผลและข้อเท็จจริงของแต่ละกรณี · อ่านฉบับเต็มและภาษาอังกฤษได้ที่ www.hrlab-th.com